

Trócsányi László

Brüsszel jegeli a balkáni bővítést

Ha késleltetik az integrációt, akkor más hatalmi centrumok szereznek befolyást a térségben

A 2019. október 15-i általános ügyek tanácsa által elfogadott határozat tükrözi azt a sajnálatos tényt, hogy az Európai Unió tagállamainak nem sikerült megegyezniük Albánia és Észak-Macedónia uniós csatlakozási tárgyalásainak megkezdéséről. Ez a komoly visszalépés elgondolkodtat, és érdemes feleleveníteni, miért is tartjuk fontosnak az uniós viszonyt a környező országokhoz.

Az EU olyan értékfokozóság, amelynek kiszárazója van a világban. Az uniós felelős-

Az EU szomszédos országok politikai, gazdasági és kulturális szempontból heterogén csoportot alkotnak, így az uniós felelőssége és lehetősége is eltérő az egyes országok vonatkozásában.

A nyugat-balkáni országok többségét tagjelöltként vagy potenciális tagjelöltként tartjuk számon. Kétségtelenül Szerbia és Montenegró áll a legközelebb az unióhoz való csatlakozáshoz. Amennyiben az EU meg kívánja őrizni hitelességét, akkor a csatlakozási tárgyalásokat velük fel kell gyorsítani. A jogállamisági kritériumok teljesítése fontos, ugyanakkor nem lehet politikailag túszul ejteni ezen országokat, folyamatosan újabb és újabb jogállamisági feltételeket meghatározva, és ezáltal késleltetni a csatlakozási fejezetek megnyitását vagy lezárását.

Albánia és Észak-Macedónia szintén arra vár, hogy zöld jelzést kaphasson a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez. Politikai havortartozástól függetlenül ezen országok vezetői egyértelműen az uniós csatlakozás mellett foglalnak állást. A csatlakozási tárgyalások megkezdése vagy annak elutasítása szintén az EU hitelességét veti fel. Bosznia-Hercegovina és Koszovó mint potenciális tagjelölt folytat tárgyalást az unióval. Mindkét ország sajátos problémákkal küzd, az uniós segítség nélkül azok megoldása elnehezül.

Tavaly volt száz éve annak, hogy befejeződött az első világháború. A nyugat-európai országoknak nem szabad elfeledkezniük arról, hogy a Balkán instabilitása milyen következményekkel járt és járhat akár a jövőben is. A nyugat-balkáni országok lakosai pedig joggal kérdezhetik, hogy miért visznek végbe fájó reformokat, amennyiben a nyugat-európai közvéleményben az uniós további bővítése inkább félelmet kelt, mintsem megértést. Ha egyes európai tagállamok késleltetik vagy ellehetlenítik a bővítést, akkor más geopolitikailag jelentős országok szerezhetnek be-

follyást a Nyugat-Balkán országaiban az egész uniós rovására.

Törökország mint tagjelölt ország külön eset, ma ugyan nincsenek meg a feltételei a csatlakozási tárgyalások folytatásának, de figyelembe kell venni, hogy Törökország az EU biztonsága szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír szövetséges ország, így a kapcsolatok megőrzése Európa érdeke.

A tízéves jubileummal bíró Keleti Partnerség országai közül Ukrajna, Moldávia és Grúzia azok, amelyek a legszorosabb kapcsolatot kívánják kialakítani az unióval. Szabadkereskedelmi megállapodás, vízummentesség és számos más egyezmény biztosítja a kapcsolatok erősségét. Bár ma nem időszerű a kérdés, de nem lehet kizárni, hogy a későbbiekben ezen országok bátrabb elképzeléseket kívánjanak megfogalmazni az unióhoz való viszonyukat illetően. Erre is fel kell az EU-nak készülnie. Azerbajdzsánnak, Örményországnak és Fehéroroszországnak az EU-hoz való viszonyt meghatározza az a tény, hogy ezen országok tagjai az Oroszország által dominált Eurázsiai Gazdasági Uniónak.

A Déli Partnerség a mediterránnumot öleli át, ideértve a Maghreb és a Közel-Kelet érintett országait. Az egyes államok között jelentősek a politikai, gazdasági különbözőségek, a stabilitástól a teljes instabilitásig sokféle politikai helyzet van jelen a térségben. A migrációs nyomás különösen érzékenyen érinti ezen országokat és földrajzi közelségük miatt az egész uniót. Az EU e térséggel ugyan több évtizede szoros kapcsolatokat ápol, sőt saját intézményi kerete van (Union pour la Méditerranée), mégsem mondható el, hogy az elért eredményekkel elégedettek lehetnénk. Demográfiai robbanás, munkanélküliség, migráció, klímaváltozás, hogy csak a legfontosabb kihívásokat említsük. A térség országai közötti regionális együttműködés azonban csekély, az egyes országok közötti azonosított területek nemigen enge-

dik meg a szorosabb politikai, gazdasági kapcsolatok kiépülését, és számos ország bizalmatlan az unióval való mélyebb együttműködés kialakításában.

Amennyiben az EU intézményei az elkövetkező öt esztendőben eredményeket akarnak felmutatni, úgy mind a bővítés, mind a szomszédosságpolitika terén új lendületre van szükség. Jelentősen fel kell gyorsítani a csatlakozási tárgyalásokat, elérhető közelségbe kell hogy kerüljön Szerbia és Montenegró az unióhoz csatlakozása. Jövő tavasszal Zágrábban dönteni kell a Keleti Partnerség további prioritásairól, és újra kell tervezni a mediterrán térséggel való együttműködést, figyelembe véve a régió speciális kihívásait. Az EU csak akkor lesz erősebb, ha szomszédaink számára vonzó vagyunk, fejlődésüket támogatjuk, sajátos problémáik megoldásában közreműködünk és a csatlakozni kívánó országokat befogadjuk. Ehhez pénzügyi forrásokra is szükség van, így a bővítés és szomszédosságpolitika támogatásának a 2021–2027. évi pénzügyi keretben megfelelő hangsúlyt kell biztosítani.

Számomra külön öröm, hogy ebben a munkában szerény eszközzel, de magam is részt vehetek. Mint egyetemi tanár a Szegedi Tudományegyetemen, a nemzetközi tanulmányok szakon számos hallgató érkezik az EU szomszédos országaiból, ahol angolul és franciául tanulhatnak többek között a magyar kormány támogatásának köszönhetően (a Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram és a Frankofon Egyetemi Központ). Mint európai parlamenti képviselő, az alkotmányügyi bizottság tagjaként pedig minden igyekezetemmel azon leszek, hogy az Európai Unió jövőjéről szóló vitában a bővítés és a szomszédosságpolitika ügye minél hangsúlyosabban jelenjen meg, mint az uniós stabilitását és prosperitását jelentő tényező.

*A szerző európai parlamenti képviselő,
egyetemi tanár*

A nyugat-európai országoknak nem szabad elfeledkezniük arról, hogy a Balkán instabilitása milyen következményekkel járt és járhat akár a jövőben is. A nyugat-balkáni országok lakosai pedig joggal kérdezhetik, hogy miért visznek végbe fájó reformokat, amennyiben a nyugat-európai közvéleményben az uniós további bővítése inkább félelmet kelt, mintsem megértést

sége érhető okokból elsődlegesen a szomszédos országok irányába áll fenn. Biztonság, versenyképesség, prosperitás – ezek azok a hívószavak, amelyek meghatározzák az unióhoz való viszonyt. Az EU nem tud hiteles lenni, ha szomszédainak napi küzdelmeket kell vívniuk a szegénységgel, az egyenlőtlenséggel, a szervezett bűnözéssel vagy a migrációs nyomással. Ahhoz, hogy az uniós erős és vonzó legyen, az kell, hogy szomszédai is stabilak, biztonságosak legyenek. Ehhez az EU, valamint a szomszédos országok közötti dialógus, partneri kapcsolatok megerősítésére van szükség.